

Крынічка

Відучная рубрыка ірына ТАМКОВІЧ. Тэл. 8 (017) 287-18-15

СЕЕМ ТАМАТЫ

Клопатаў і выдаткаў менш, а вынік лепшы

Пры безрасадным вырошчванні таматы даганяюць у росце і плоданашэнні ўсю вырошчаную дома і высаджаную расаду.

Адна з абавязковых умоў атрымання якаснай расады таматаў, а ў далейшым высокага ўраджаю — вырошчванне сеянцаў (ад усходаў да пікіроўкі) пры пастаяннай паніжанай тэмпературы: 12—15 °С днём і 8—10 °С ноччу. Падтрымліваць адпаведны тэмпературны і светлавы рэжым у хатніх умовах цяжка, а яго невыкананне прыводзіць да таго, што расліны становяцца менш устойлівымі, нават суперхуткаспелыя сарты і гібрыды гінуць у стадыі поўнага плоданашэння ад інфекцыйных захворванняў, узбуджальнікі якіх назіраюцца ў глебе з году ў год пры цёплых зімах. У выніку цікавасць садаводаў да вырошчвання таматаў падае з кожным годам, нягледзячы на тое, што плады, выгадаваныя ва ўласным агародзе, смачнейшыя і больш карысныя за пакупныя.

Палегчыць карпатлівую працу можна, выключыўшы з тэхналогіі вырошчвання расадны перыяд. Пры безрасадным вырошчванні таматаў расліны ўтвараюць такую магутную каранёвую сістэму, што ім не страшны ні засуха, ні хваробы. Яны раней зацвітаюць і пладоносяць, паколькі не губляецца час на ўкараненне пры пікіроўцы, расліны не адчуваюць стрэсаў. Клопатаў і выдаткаў менш, а вынік лепшы.

Яшчэ тры стагоддзі таму было заўважана, што насенне, якое трапіла восенню ў глебу, з надыходам цёплых вясновых дзён прарастае, а расліны, якія выраслі з яго, добра развіваюцца

і пладоносяць. Гэтыя назіранні неаднаразова пацвярджалі — насенне таматаў можа вытрымліваць суровыя ўмовы. Да таго ж цяпер мы маем мноствам ранніх хуткаспелых сартоў і гібрыдаў таматаў, якія спеюць на 75—85-ы дзень ад з'яўлення ўсходаў. Некаторыя агароднікі-аматары ўжо на практыцы пераканаліся ў эфектыўнасці пасеву насення таматаў проста ў грунт ранняй вясной. Загартаваныя расліны, якія выраслі з яго, становяцца ўстойлівымі да рэзкіх пахалданняў і набываюць высокі імунітэт да захворванняў.

Перш за ўсё выбіраем сорт або гібрыд таматаў. Ён павінен быць хуткаспелым, нізкарослым, з моцным сцяблом-штамбам і не патрабаваць пасынкавання.

Месца для пасадкі павінна быць сонечным і абаронена з паўночнага боку, напрыклад, шчытом. Добра размясціць градку для таматаў за цяплайцай, з яе паўднёвага боку.

Калі глеба не падрыхтавана з восені, перад пасевам рыхляць яе верхні адтэлы пласт і ўносяць перагной або кам-

пост. У цяжкую глебу дадаюць торф, пілавінне, попел.

У сярэдзіне градкі выкопваюць канавку глыбінёй 25—30 см і насыпаюць у яе перапрэлы кампост, попел, трохі калійна-фосфарных угнаенняў. Затым на адлегласці 35—40 см ад адной робяць лункі, кладуць у іх на глыбіню 1,5—2 см тры-чатыры зерні, прысыпаюць зямлёй, разраўноўваюць і злёгка ўшчыльняюць.

Для пасеву выкарыстоўваюць толькі сухое насенне, у папярэднім замочванні з выкарыстаннем рэгулятараў росту або іншых прэпаратаў яно не мае патрэбы. Час сяўбы: другая палова красавіка ці пачатак мая, начныя замаразкі высейнаму насенню таматаў не страшныя.

Пры з'яўленні трох-чатырох сапраўдных лісточкаў сеянцы прарэджваюць, пакідаючы ў лункі адзін самы моцны. Без пікіровак і перасадак расліны развіваюцца хутчэй, паколькі не патрабуюцца часу на прыжыванне і адаптацыю да новых умоў. Таматы, як правіла, растуць моцнымі, з кароткімі міжвузеллямі і лісцем цёмна-зялёнай афарбоўкі. Паліваюць іх толькі цёплай вадою і не часта, паколькі стрыжнёвыя карані знаходзяцца глыбока ў глебе і сілкуюцца падземнай вільгацю. У выпадку начных замаразкаў градку з раслінамі ўкрываюць любым укрыўным матэрыялам, выкарыстоўваючы з гэтай мэтай дугі для парнікоў па памеры градкі.

У працэсе росту з мэтай атрымання больш буйных пладоў, якія рана спеюць, у таматаў выдаляюць прыкаранёвыя парасткі, а ў больш высакарослых раслін, у тым ліку і ў гібрыдаў, — верхавіны і пажоўклявыя ніжнія лісты.

Варта ведаць

Размарын

Гэты духмяны куст з лісцікамі-іголачкамі можа адганяць камароў і мух. Калі перад чалавекам стаіць мэта не дапусціць насякомых у дом, расліну можна пасадзіць каля дачнага жылля. Цікава

і тое, што з'едлівы пах размарыну адмоўна дзейнічае яшчэ і на кошак. Таму калі гэтыя жывёлы — нежаданыя госці, то можна быць спакойнымі, яны не ступяць на двор, дзе расце размарын.

Чабор

Гэтая траўка нароўні з гаючымі ўласцівасцямі валодае здольнасцю

супрацьстаяць камарам. Але расліна на карані практычна не аказвае ніякага дзеяння. Для абароны ад насякомых лісткі чабору трэба расцерці. Атрыманай кашкай абмазаць адкрытыя ўчасткі цела і можна быць абсалютна спакойным — дакучлівых крывасмокаў побач не будзе.

СЁННЯ

Сонца

	Усход	Заход	Даўжыня дня
Мінск —	6.50	19.40	12.50
Віцебск —	6.38	19.31	12.53
Магілёў —	6.40	19.30	12.50
Гомель —	6.37	19.26	12.49
Гродна —	7.05	19.55	12.50
Брэст —	7.07	19.54	12.47

Месяц

Маладзік 28 сакавіка. Месяц у сузор'і Цяльця.

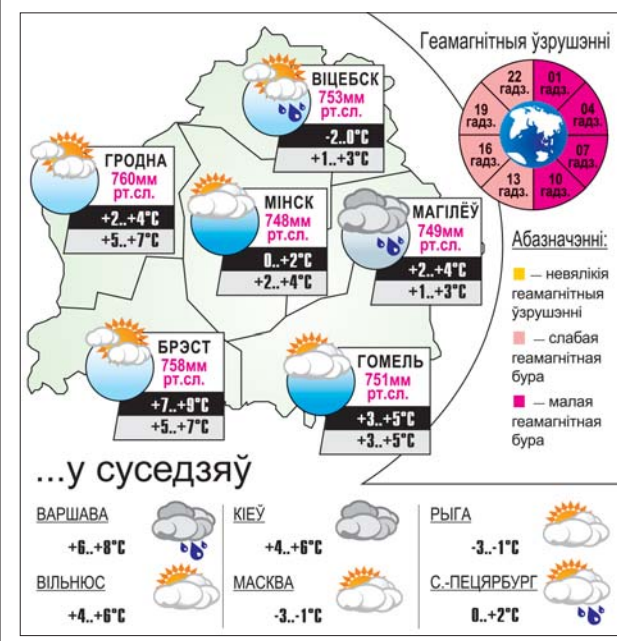
Імяніны

Пр. Аляксандра, Трафіма, Юльяна, К. Амаліі, Віктара, Кірылы, Яўстаха.

Фота Анатоля КЛЕШЧУКА.

ЗАЎТРА

Даты Падзеі Людзі

29 САКАВІКА

1568 год — пачала сваю дзейнасць Заблудаўская друкарня. Працавала да 1570 года ў мястэчку Заблудава Гродзенскага павета (цяпер г. Заблудаў Падляскага ваяводства, Польшча). Заснавана ў маёнтку і на сродкі гетмана Вялікага Княства Літоўскага Рыгора Хадкевіча першадрукарамі Іванам Фёдаравым і яго палпечнікам Пятром Мсціслаўцам, якія вымушаны былі пакінуць Маскву. Існавала яна нядоўга — каля двух гадоў, але роля яе ў гісторыі беларускага кнігавядання выключна вялікая.

1886 год — дзень нараджэння «Кока-Колы»: у Атланце палкоўнік Джон Пембертан, фармцаўт па адукацыі, спрабаваў знайсці сродак ад галаўнога болю. З гэтай мэтай ён зварыў незвычайны сіроп карамельнага колеру. У рэцэптуру напой ўваходзілі адвар лісця кокі, цукар і кафеін, таму па сваім дзеянні напой атрымаўся даволі стымулюючым. Сіроп быў салодкім і густым, і Пембертан высока ацаніў смакавыя якасці свайго тварэння. Ён вырашыў прадаваць яго праз аптэку «Джэйкабс». Першыя порцыі сіропу сталі прадавацца менавіта тут па пяць цэнтаў за шклянку. Пазней у напой пачалі дадаваць газаваную

ваду. Прыкладна ў той жа час напой атрымаў назву «Кока-Кола». Назву і арыгінальны шрыфт прыдумаў Фрэнк Робінсан — сябар і партнёр Джона Пембертана.

1900 год — дата нараджэння Уладзіміра Уладзіміравіча Корш-Сабліна, беларускага кінарэжысёра, заслужанага дзеяча мастацтваў Беларусі, народнага артыста Беларусі, народнага артыста СССР. Ён адзін з заснавальнікаў беларускага мастацкага кінематографа, у якім працаваў з 1925 года. У 1945—1960-м і 1969—1974 гадах з'яўляўся мастацкім кіраўніком кінастудыі «Беларусьфільм». Асноўнае месца ў творчасці займалі фільмы гісторыка-рэвалюцыйнай тэматыкі з характэрнай рамантычнай прыўзнятацю, эпічнай шырынёй. Як рэжысёр дэбютаваў фільмам «У агні народжаная». Пастаноўшчык першага гукавога фільма ў беларускім ігравым кіно «Першы ўзвод». Паставіў фільмы «Залатыя агні», «Пялюць жаваранкі»,

«Канстанцін Заслонаў» і інш. Лаўрэат Дзяржаўнай прэміі Беларусі, Дзяржаўнай прэміі СССР. Памёр у 1974 г.

1932 год — 85 гадоў таму нарадзіўся Барыс Пятровіч Утораў, расійскі і беларускі рэжысёр, педагог. У 1977—1981-м і ў 1984—2002 гадах — рэжысёр-пастаноўшчык Беларускага дзяржаўнага музычнага тэатра (з 2001 года — в. а. галоўнага рэжысёра), у 1981—1984 гадах — Беларускага тэатра імя Янкі Купалы, у 2000—2002 гадах — рэжысёр опернай студыі пры Беларускай акадэміі музыкі. Паставіў звыш 80 спектакляў на беларускай сцэне, у тым ліку «Дзяніс Давыдаў» А. Мдывані, «Несцерка» і «Судны час» Г. Суруса, «У дзень вяселля» В. Розава, «Вольны вечер» І. Дунаеўскага і інш. Лаўрэат 1-га Нацыянальнага фестывалю «Музыка і тэатр» (1996, г. Мінск). Памёр у 2006 годзе.

Было сказана

Міларад ПАВІЧ, югаслаўскі і сербскі паэт і празаік:
«Тваё мінулае хаваецца ў тваім маўчанні, сённяшняе — у тваіх словах, а будучыня — у тваіх памылковых кроках».

УСМІХНЕМСЯ

Хочаце адключыць жонку хвілін на пятнаццаць? Спытайце ў яе, што яна надзене заўтра на работу.

Дыялогі ў сеціве. Ён: — Апішы сябе.
Яна: —))
Ён: — Гэта ногі?

Трыбуна стадыёна — адзінае месца, дзе бедныя могуць мацюкацца і глядзець на мільянераў пагардліва.

Два рыбакі ловяць рыбу. Адзін другому: — У рыбалцы галоўнае — цярдзенне!
— З раніцы цярдлю, больш не магу — давай штопар!

У дзіцячым садку вісіць аб'ява:
«Паважаныя бацькі! Не верце ўсяму таму, што расказвае Ваша дзіця пра дзіцячы садок! У сваю чаргу мы гарантуем Вам, што не будзем верыць усюму таму, што яно расказвае пра Вас».

